

Lausunto oikeusministeriölle saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta, työryhmän välimietintö 2021:27

Yleinen kannanotto

OK Perintä Oy (jäljempänä "OK Perintä" tai "yhtiö") on yksi vakiintuneimpia perintäyhtiöitä Suomessa. OK Perintä viettää tänä vuonna juhlavuotta. 30-vuotisen perintäliiketoimintauransa aikana yhtiö on nähnyt saatavien perinnästä annetun lain (jäljempänä "perintälaki") kaikki vaiheet, aina ensimmäisen lain lainvalmistelusta nykyhetkeen. Ensimmäinen perintälaki säädettiin 90-luvun laman vauhdittamana, jota ennen perintäyhtiöt saivat ihan ansaitusti maineensa. Perintäyhtiöt ovat edelleen maineensa vankeja, vaikka ala ja aika onkin muuttunut. Tämä työryhmän välimietintö on hyvä esimerkki siitä, että maine on edelleen syvässä, koska välimietinnössä on ehdotettu, että alaa tulee säännellä täsmällisemmin kuin muita aloja.

Oikeusministeriön työryhmän tarkoituksena on ollut laatia ehdotus muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääristä ja perintätoimenpiteiden aikarajoista. Lisäksi tavoitteena on, että sekä kuluttaja- että muiden kuin kuluttajasaatavien osapuolten sopimusvapautta lisäämällä mahdollistetaan kirjeiden toimittaminen sähköisillä tiedonsiirtomenetelmillä myös perintävaiheessa. OK Perintä yksiselitteisesti puoltaa sanottuja muutosehdotuksia.

Tarkastaeltaessa työryhmän välimietintöä lähemmin ehdotukset on kuitenkin esitetty toteutettavaksi siten, että toteutuessaan nämä tosiasiasa rajoittaisivat velallisen tilanteen huomioon ottavaa perintää. Lisäksi perintäkirjeiden sähköinen toimittaminen, varsinkin kuluttajasaatavissa, todennäköisesti jäisi vähäiselle käytölle, koska ehdotettu sääntely on muodostettu monimutkaiseksi perintäyhtiöille asetettujen velvollisuuksien johdosta. Välimietinnöstä saa käsityksen, että perintäyhtiöiden kaikkea toimintaa tulee täsmällisesti säännellä ja asettaa

vielä erityisiä huolellisuusvelvoitteita, koska muutoin perintäyhtiöt toimivat velallisten vahingoksi. Tässä mielessä OK Perintä katsoo perintäyhtiöiden olevan edelleen maineensa vankeja, jota tämä välimietintö myös edustaa.

Vapaaehtoinen perintä

OK Perinnän näkemyksen mukaan on hyvä, että yksittäisille perintätoimille ja velallisen kokonaiskuluvastuulle asetetaan enimmäismäärät. Kun enimmäismäärät kirjataan lakiin, ovat säännöt selvät kaikille osapuolille, niin velkojille, velallisille kuin perintäyhtiöillekin. OK Perinnän käsityksen mukaan tämän pitäisi olla riittävä sääntelytaso muissa kuin kuluttajasaatavissa ottaen huomioon erityisesti näiden saatavien erityispiirteet verrattuna kuluttajasaataviin¹.

Välimietinnössä kuitenkin ehdotetaan, että myös perintätoimenpiteille asetetaan enimmäismäärät (10 g §). Ehdotuksen mukaisesti sallittua esimerkiksi olisi vaatia perintäkuluja ainoastaan kahdesta maksusuunnitelmasta, jos saatavan pääoma ylittää 500 euroa. OK Perintä katsoo, että määrittelemällä toimenpiteiden enimmäismäärät täsmällisesti lakiin menetetään merkittävä osa joustavuudesta ja velallisen tilanteen huomioon ottavasta perinnästä. Tällainen toimenpiteiden rajoittaminen tulee väistämättäkin tarkoittamaan sitä, että vapaaehtoisen perinnän merkitys vähenee ja oikeudellisen perinnän merkitys kasvaa. Tämä nähtiin jo vuonna 2013 kuluttajasaatavien osalta, kun näiden saatavien perintätoimenpiteille asetettiin enimmäismäärät. Yhtiö ei näe, miksei vastaava voisi tapahtua myös muissa kuin kuluttajasaatavissa, jos toimenpiteitä rajoitettaisiin.

Työryhmä on mietinnössään todennut, että merkittävää oikeudellisen perinnän kasvua ei ole havaittu, vaikka perintätoimenpiteet muissa kuin kuluttajasaatavissa on väliaikaisessa perintälainassa rajoitettu. Yhtiö kuitenkin toteaa, että todennäköisesti perintäyhtiöt eivät ole tehneet näitä teknisiä muutoksia järjestelmiinsä vielä väliaikaisen perintälain pohjalta. Mikäli tällainen toimenpiderajoitus kirjattaisiin pysyvästi perintälakiin, oletettavasti perintäyhtiöt tällaisen muutoksen myös järjestelmiinsä tekisivät.

Velalliselle vapaaehtoisen perinnän toimenpiteiden rajoittaminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että velalliselle tulee maksuhäiriömerkinnän

¹ ks. erityispiirteistä tarkemmin Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n yritysverinnän käytännesäännöt ja toimintasuositukset perintäalan yrityksille 21.5.2019

lisäksi entistä enemmän kuluja maksettavaksi viranomaismaksujen muodossa. Mikäli näin kävisi, olisi tämä vastoin hallituksen ylivelkaantumisen rajoittamista koskevaa tavoitetta. Viranomaisille tämä vastaavasti tarkoittaisi enemmän asioita käsiteltäväksi, kun toimeksiannot siirtyisivät nopeammin oikeudelliseen ja edelleen ulosottoperintään.

Välimietinnössä on vaihtoehtoisena toteuttamismuotona mietitty sitä, että ainoastaan yksittäisille perintätoimille ja kokonaiskuluvastuulle asetettaisiin enimmäismäärät. Ottaen huomioon edellä mainittu, OK Perintä vahvasti puoltaa tätä toteuttamismuotoa.

Perintäkirjeiden sähköinen toimittaminen

Välimietinnön tavoitteena on, että perintäkirjeet voitaisiin toimittaa muulla pysyvällä tavalla (sähköisesti) entistä laajemmin ja joustavammin. Välimietintö on ihan oikein tunnistanut voimassa olevan lain haasteen. Voimassa oleva sääntely ei riittävällä tavalla ole mahdollistanut digitaalisen kehityksen mukanaan tuomien sähköisten toimittamistapojen hyödyntämistä, vaan liian rajoittava sääntely on johtanut siihen, että perintäyhtiöt ovat joutuneet tyytymään perinteiseen kirjepostiin perintäkirjeiden osalta. Tähän haasteeseen välimietinnössä esitetään ratkaisua, jonka mukaan perintäyhtiöiden tulisi kuluttajasaatavien maksuvaatimusta toimittaessaan kontrolloida suostumusta 12 kuukauden välein ja edelleen varmistua siitä, että perintäkirje on saavuttanut velallisen. OK Perintä toteaa, että ehdotus on muodostettu vieläkin liian rajoittavana, joka oletettavasti johtaa siihen, että perintäyhtiöt eivät tule ottamaan käyttöön sähköistä toimittamista siinä laajuudessa kuin välimietinnön tavoite on ollut.

Välimietinnössä on ehdotettu, että 12 kuukauden suostumuksen tulisi olla nimenomaista, yksilöityä ja tietoista, jota perintäyhtiöt olisivat velvollisia kontrolloimaan. Oletettavasti työryhmä on hakenut suostumuksen määrittelylle pohjan yleisestä tietosuojasetuksesta ((EU) 2016/679), joka ei kuitenkaan tunnista esitettyä 12 kuukauden määräaika suostumuksen kestolle. Määräaika välimietinnössä on erikseen perusteltu sillä, että kuluttajavelallista tulee suojata liian pitkältä suostumukselta. Yleistä tietosuojasetusta sovelletaan luonnollisen henkilöön, kuluttajaan. Tässä mielessä yhtiön on vaikea ymmärtää, minkä takia kuluttajan (rekisteröidyn) suostumus tulisi määritellä perintälaissa poikkeavasti.

Välimietinnössä on lisäksi ehdotettu, että perintäyhtiöiden ja velkojien tulisi erityisen huolellisuusvelvollisuuden perusteella varmistua siitä, että perintäkirje on tavoittanut velallisen. Tämä velvoite on kirjattu sekä kuluttaja että muihin kuin kuluttajasaataviin. Perintäyhtiö toteaa, että hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta annetussa laissa (241/2019) ei tunneta vastaavaa velvollisuutta. OK Perinnän käsityksen mukaan perintäkirjeet tulisi tässä mielessä rinnastaa muuhun kirjepostiin, jotka voidaan toimittaa velalliselle sähköisesti, mikäli tämä on antanut siihen suostumuksensa ilman erityistä velvoitetta kontrolloida, onko kirje saavuttanut velallisen. Yhtiö huomauttaa, että on sekä velkojien että perintäyhtiöiden intressissä toimittaa perintäkirje velallisen saataville, koska ainoastaan tällöin saatava voi tulla suoritetuksi. On lähtökohtaisesti kuitenkin eri asia kirjata tämä lakiin, mikäli vastaavaa velvoitetta ei ole kirjattu muille toimijoille.

Lopuksi

Välimietinnössä on todettu, että ehdotetulla perintäkulusääntelyllä ei odoteta olevan juurikaan vaikutusta velallisten maksumoraaliin. OK Perintä on samaa mieltä siitä, että maksukykyiset velallisytykset eivät todennäköisesti tule venyttämään velan maksua velkojiensa vahingoksi. Kuitenkin velallisyhtiöt, joilla maksukyky on jo heikentynyt, voivat yhtiön käsityksen mukaan käyttää velkojia luotonantajinaan, koska sanktiot maksuviivästyksestä eivät ole merkittäviä. Tilannetta hankaloittaa edelleen se, että ehdotuksen mukaisesti perintätoimenpiteille asetetaan enimmäismäärät, jonka johdosta saatavat siirtyvät nopeampaa velkomuskanteina tuomioistuimen käsittelyyn, jossa käsittelyajat voivat olla jopa kuukausia. Tämän johdosta lainsäädännön vaikutusta maksumoraaliin tulisi kartoittaa myös sen jälkeen, kun lainsäädäntö on ollut jonkin aikaa voimassa.

Vaasassa, 29.10.2021

Jennie Ollila
OK Perintä Oy
Toimitusjohtaja